

splitsku ribarnicu, sve ostale vrste, koje su videne, vidjeli su samo oni daci koji su nedavno doselili u Split iz unutrašnjosti ili oni autohtoni daci koji su imali prilike da posjete Zagreb (tržnicu) ili koje drugo unutarnje mjesto.

Taj se nedostatak uglavnom riješio uređenjem dvaju betonskih pregradivih bazena sa tekućom vodovodnom vodom iz pipca u školskom dvorištu, koji sadrže riječnu i potočnu faunu i floru, te jednog bazena sa stajaćom vodom, koji sadrži barske organizme. Ukupna im površina iznosi svega dvanaestak četvornih metara, a dubina oko pol metra, da se životinje uvijek u njima uzmagnu dobro vidjeti. Bazenu s tekućom vodom dno je posuto šljunkom, koji ubrzo obraste, a uz zidove nanizane su opeke tako da služe kao zaklonište racima. U tim bazenima nalaze se danas zastupane uglavnom slijedeće vrste: šaran, karas, som, patuljasti somić, grgeč, pečenica, crvenperka, mali balavac, Eupomotis, bezupke (sve dar g. C. Zwillinga iz njegova ribnjaka u Crnoj Mlaci kod Zdenčine blizu Zagreba), zatim kalifornijska i potočna pastrva (dar g. Tudora vlasnika gajilišta pastrva u Solinu), jeguljen, zlatne ribice, slatkovodni raci (plemeniti i primorski) itd. U bazenu sa stajaćom vodom nalaze se od riba samo gambuzije, kako bi se — ujedno na inostruktivan način — spriječilo da ta umjetna školska bara postane leglo komaraca. Na taj je način doista do danas bilo nemoguće naći ličinke komaraca, koje daci zato gaje radi upoznavanja njihova razvoja u posebnim, tilom pokrivenim posudicama. Osim gambuzija ima u toj bari barska kornjača koja se njima hrani, pak žabe odrasle i punoglavci, razni vođeni kukci itd.

Sve navedene vrste riba postavljene su u spomenute bazene u martu 1937 god. i održavaju se bez prinove do danas (juni 1938 god.), prošle su dakle sretno kroz sve godišnje dobe, što znači da su dimenzije bazena dovoljne, kao i da odgovara

Metod Sironić:

Udica samolovka

Još u najranijem djetinjstvu usrećavao me potok i životinje u njemu. Kad sam u šestoj godini prvi put ugledao more i ribe u njemu, osjetio sam takvu sreću u svome srcu, koju kasnije u toj mjeri nisam nikad

način opskrbe vodom, tj. jednostavno iz pipca. Hrane se pretežno jetrom, koju besplatno daje (kao i za sisavce i za ptice grabilice) Veterinarski otdjel Gradskog poglavarstva. Mortaliteta je bilo gotovo samo prvih petnaestak dana nakon transporta. Od svih vrsta jedino su dužičaste pastrve i šarani vidno porasli, a ostale vrste jedva primjetljivo ili uopće neprimjetno. Porast dužičastih pastrva bio je dapače odličan (križance potočne pastrve dobila je škola tek nedavno), jer dok lani u martu ni jedna nije prelazila dužinu od desetak centimetara, danas (na koncu maja) došahu već sve preko 40 cm u dužinu.

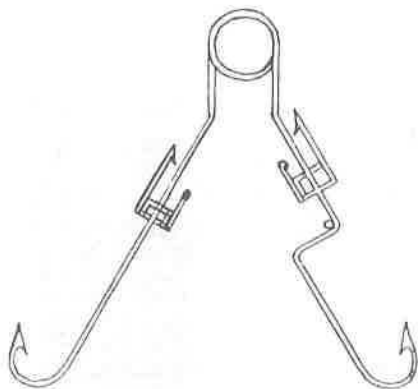
Nastavniku je u toj školi omogućeno time danas da barem glavne pretstavnike slatkovodnih riba pokaže djeci u najidealnijem stanju, tj. na životu. Isto vrijedi i za pretstavnike suhozemskih životinja zastupane u školskom vivariju, pak ne izostaju već ni posjeti drugih škola. Da je pak interes i samih daka za žive biljne i životinjske pretstavnike zastupane u školi — a napose za stanovnike slatke vode — već i od sebe velik, suviše je i istinito. Spomenuti su bazeni obično sabiranjem — često nakon intervencije naravnih odnora između satova. Tu dolazi i do prepiraka među njima već i u pitanju identificiranja vrsta sa konačnim realističkim njihovom prije i poslije škole i za stavnika — da ih oni napokon ispravno nauče, a što je još važnije, ostvarena je tu prilika za gotovo svakodnevno opažanje životnih pojava kod zastupanih organizama, čime se postizava njihovo stvarno i ispravno upoznavanje i shvaćanje, bistrenje pojmova te vrste na vrelu, te konačno razvijanje dragocjene sposobnosti samostalnog opažanja i rada.

Ostvariti od svega barem slične slatkovodne bazene i po drugim školama naših primorskih gradova ne bi bio težak problem kao što nije bio ni u Splitu, naročito uz izvjesnu susretljivost građana. A stvar, kako se vidi nije nezahvalna.

doživio. More i potok sa svojim životinjama, mislim ribama i racima utisnulo mi je nezaboravne ugodne utiske. Udičar sam postao, čim sam upoznao udiču, a bilo mi je tada već 15 godina. Iza par

dana znao sam zakačiti pišmolje kao rođeni Primorac. Uz more služio sam više godina.

Kad sam g. 1933 bio premješten u Bašku na otoku Krku, nabavio sam i palingar. Kad smo ga istegli, čudili smo se ja i moja supruga, da smo uhvatili samo pet riba u ukupnoj težini od 10 kg, dočim smo na povraz uhvatili 2 kg. Kad smo se iskrcavali došli su znatizeljni Baščani, da vide ribu koju smo ulovili. Mi bi bili najvolili, da ih ne pokazujemo, jer je običaj da se kod toga ljudi i pomalo šale. Ali ribe nismo imali kamo sakriti. Kad su ih ugledali, rekli su, da smo mnogo uhvatili. Kasnije sam bacao palingar više puta, ali sam rijetko bio takve sreće. Bilo je slučajeva, da sam iz mora izvukao palingar sa 100 udica posve prazan, a ješke (meke) su na udicama bile izjedene. Kako sam se kasnije uvjerio dobro je ako se zakači na palingar 5%

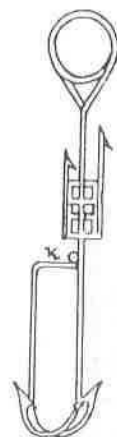


Udica samolovka: otvorena

riba (t. j. na 5% udica). Godine 1935 došao nam je u posjete brat moje supruge. Išli smo udičariti lađom na duboko more oko otočića Zeca, koji se nalazi između otoka Krka i Senja. Imali smo povraze sa olovom i pet udica. Lovili smo u dubini od 20 do 60 m. Ja sam ulovio oko 6½ kg kanja, arbuna i pišmolja, dočim je moj šurjak uhvatio samo 1 kanja iako je imao jednaki povraz, udice i meku kao i ja. Lovili smo iz iste lađe. Bio je ponešto ljut, što nije ulovio više. Kad smo se vraćali kući, rekao je: »Trebalo bi izumiti udicu, koja sama lovi«. Odgovorio sam mu: »E, kad bi ti to izumio, svaki bi lako ribe ulovio i dobro bi prodao«.

Nakon par dana otišao je od mene, ali meni se je često vraćala misao o udici »samolovki«. Već prvih dana došlo mi u pamet, da bi bilo dobro, kad bi udica imala 2 kraka, koje bi riba pritiskom ustiju na

meku otvorila, ali sam kasnije to napustio. O Božiću iste godine izradio sam prvi primjerak, ali uspjeh je bio posve negativan. Do proljeća sam stvar zabacio, a onda: Jo-vo nanovo. Jednog popodneva dosjetio sam se, da bi se krakovi morali sastati u opruzi (feder). Napravio sam prvi model iz žice od kišobrana. Cijelu godinu dana proučavao sam predmet. Napokon u proljeću 1937 bili su gotovi primjerci u naravnoj veličini. Pokazao sam stvar nekim prijateljima, koji su bili oduševljeni i tvrdili su, da ću uspjeti sa 90% sigurnosti. Došao je i dan pokusa. More mirno kao ulje. Sa mnom u lađi i moj prijatelj. I ja sam bio optimista. Odveslamo od obale 2 km., spustim povraz sa udicama »samolovkama« u dubinu od kojih 30—35 m. Riba grizu, čujem kako se i udice otvaraju, ali ništa ne »drhće«. Vučem povraz iz dubine. Zurimo oba. Vidi se već i olovo. Udice otvorene,



Udica samolovka: zatvorena

bez meke i bez ribe... Ledeni znoj pokrio me. Bacim udice sa olovom u lađu i zurim potišten, bez misli, utučen. Prijatelj me nagovori, da još jednom bacim. Isto kao i prije. Sjeo sam na krmu, a on je odveslao u luku. Kod kuće me čeka supruga. Vidjela je na mojem licu neuspjeh, jer mi se je žalosno nasmiješila.

Za mjesec dana bio je model malko preinačen. Pokušao sam ovaj put s kraja. Zagriže škarpoč, udica se otvori, »drhće povraz« i vuče, otima se. Vučem i ja sa srcem koje mi jako lupalo. Izvučem ribu nešto nad površinu, ali riba se otkaçi i pade u more. Ali sam ipak vidio, da je bila zakvačena samo sa udicom jednog kraka i to za usne. Sad sam progledao. Uvidio sam, da udica prerano »eksplodira«. Opet pokusi. Zakvačio sam svaku dvadesetu, koja

je zagrizla, ali iz vode nijesam na suho nijedne izvukao.

Opet razmišljanje i proučavanje. Ali sada još ne udice, nego ribljih usta i mišica u grlu. Lovio sam ih sa običnom udicom. Prošla je i zima, nastalo je kasno proljeće 1937 godine. Rezultat proučavanja na lagao mi je, da postavim obarače (odapinjače) i to više od šiljaka hvatača. Sada sam bio sigurniji za uspjeh, nego kod prvog neuspjeha. Dne 25 juna 1937 pravio sam pokus sa povrazom od 5 »udica samolovka«. Sa mnom je u ladi jedan ribar. Riba grize. Čujem kako su krakovi iskočili iz kočnice. Ne vidi se, jer je dubina, a more valovi ... Ali drhće ... Škljoc! opet drhće ... Srce kuca, da ga čujem. Hoću li istegnuti? Ne, neka »skosa« — prevladam sebe, da vidim hoće li ispasti. Ali se nisam mogao dugo nadvladati, jer sam iza par minuta izvukao povraz i to sa jednim kanjem i jednim arbunom. Bili su zakvačeni nešto pred škragama, te sam ih tresuće ruke jedva izvadio sa udice. Zadovoljan sam, a more mi se je pričinilo još zanimljivije. U pola sata imao sam 9 komada. Oblačić povrh Senjskog Bila opominjao nas, da zaveslamo kraju. 100 metara od kraja zahvati nas mala burica, te smo morali oba primiti za vesla.

Sad je trebalo odstraniti na udici neke nedostatke. Išlo je donekle. Velim donekle, jer ipak treba udičarske spretnosti, da se udica ukoči. No i toga će nestati, jer sam napravio (još u pameti) kliještica, kojima će se krakovi zatvarati bez pogibelji, da se zakači prst mjesto ribe.

Mihajlo Đ. Ristić:

Problem zadrugarstva u našem slatkovodnom ribarstvu

Za naše slatkovodno ribarstvo koje je još pre 25 godina predstavljalo veoma jaku privrednu granu, koja je omogućavala velikom broju ribara i njihovim porodicama ugodan i bezbrižan život, nastali su posle svetskog rata teški dani. Veliki broj ribarskih porodica ostalo je bez hranioca, a naslednici — ribarski podmladak, nije mogao dostići onu visinu kvaliteta starih ribarskih majstora, svojih očeva i starije braće, pošto im u teškom periodu rata niko nije mogao dati ono iskustvo i znanje, kojima su raspolagali njihovi stariji, koji su svoje živote položili u ratu. Ribarstvo je bilo zanat — i to zanat koji

Dne 30 augusta dao sam udicu samolovku patentirati, ali uvijek je nešto manjkalo. Sad bilježi, sad nacrt, sad opis prema pravilniku. Dne 31 maja 1938 odobren mi je patent od Uprave za zaštitu industrijske svojine pod brojem 6866, a važnošću od 30 VII 1937 g. Mislim, da će ova moja udica dobro poslužiti onima, koji love na palingar, isto tako i udičarima. Priznajem, da će donekle umanjiti veselje udičara, koji love iz športa, jer sa mojom udicom može loviti svako lice, koje bude znalo s njom baratati, ali će s druge strane većina športista zavoljeti moju udicu, jer će njome kudikamo više uloviti.

Moram, da se zahvalim g. Nikoli Vilharu, šefu Aeroputa i poč. Španj. konzulu u Sušaku, koji me je bodrio do konačnog uspjeha i pri tom mi je išao na ruku finansijskim sredstvima.

Sad je na redu, da se udica producira u množini, ali žalibože do sada još nisam došao do sredstava. Uložio sam molbu na bansku upravu, gdje mi je g. inspektor poljoprivrede dao upute za pomoć i izradbu.

Govorio sam sa jednom firmom, koja traži 4 Din po komadu, ali ih moram naručiti najmanje nekoliko desetaka tisuća.

Rado bih čuti riječ ribara, športista udičara i interesiranih o proizvodnji. Možda bi bilo najbolje kad bi razna ribarska udruženja priskočila mi u pomoć sa kojom svotom i to sporazumno zajednički, jer bi bilo bolje, da se prave na račun njihov, nego li koje inozemne firme.

se morao učiti dugo godina, da bi se iz vode koja ribaru predstavlja njivu i celokupno imanje, moglo uloviti toliko ribe da bi se porodica mogla održati, kao i da bi se ribarski alati mogli popraviti i sačuvati. Pored toga riblje bogatstvo naših slatkih voda počelo je naglo opadati. Raznoliki uticaji, specijalno na našim velikim tekućicama, doprineli su da je riblja populacija opadala iz godine u godinu. Nesumnjivo najvažniji uzroci su neracionalno ribarenje, ribarenje za vreme ikrenja, i kao najvažniji uzrok divljačko tamanjenje ribe dinamitom, bombama, i drugim eksplozivnim materijama. Starih